

עונשי קנס על עבירות פליליות - סכומים והיבטים נוספים

ישנן לא מעט עבירות פליליות אשר בית המשפט רשאי להטיל בגינן עונש בדמות קנס כספי. לעיתים הקנס ניתן במקום תקופת מאסר, לפעמים זהו העונש היחיד הקבוע בחוק, ולפעמים הוא מוטל בנוסף על תקופת מאסר או קביעות נוספות כדוגמת מאסר על תנאי או סנקציות עסקיות ואישיות. עו"ד אסף דוק מסביר במאמר הבא על הקנסות המוטלים בגין עבירות פליליות, דרכי הגבייה, דרך התשלום והיבטים נוספים.

מהם שיעורי הקנסות שרשאים להטיל בתי משפט

מרבית העבירות הפליליות הנושאות קנסות נידונות בחוק העונשין, אם כי ישנן עבירות נוספות נושאות קנס שנידונות בחוקים אחרים, כמו בפקודת מס הכנסה. חוק העונשין מחלק את שיעורי הקנסות בהתאם לחומרת העבירה, כך שכלל שהיא חמורה יותר כך ניתן להטיל בגינה קנס בשיעור גבוה יותר ועד סכום מקסימאלי.

לדוגמה, אם עונש המאסר המרבי לאותה עבירה הוא עד 6 חודשים, או קנס בלבד, או קנס שלא נקבע לו סכום לתשלום, הרי שניתן לחייב את המורשע בסכום מרבי של 14,400 שקלים. מאידך, אם מדובר בעבירה שעונשה בין חצי שנה לשנת מאסר, הרי שהקנס המרבי יעמוד על 29,200 שקלים. בנוסף, על עבירות שעונשיהן בין שנה לשלוש שנת מאסר (עבירות עוון) מותר להטיל קנס עד 75,300 שקלים, ובעבירות פשע (שעונשן מעל שלוש שנות מאסר) מותר להטיל עד 226,000 שקלים.

סייגים לקנסות האמורים המנויים בחוק העונשין

ישנם מקרים בהם נאשם ביצע עבירה במטרה לגרום נזקים ממוניים לאנשים או לגופים אחרים, או להשיג טובות הנאה לעצמו או לאחרים. במקרים אלו, בית המשפט מוסמך להטיל את הקנסות האמורים לעיל, או לחילופין קנס שסכומו פי ארבעה מהשווי של הנזק שנגרם, או של טובת הנאה שהושגה - לפי הגדול שביניהם. דבר זה נכון גם לגבי מי שקיבל שכר בעד ביצוע העבירה. בכל מקרה, בית המשפט יכול להתחשב במקרים אלו גם ביכולתו של המורשע לפצות את הניזוק, כך שיתכן שייקבע סכום נמוך יותר במטרה לאפשר פיצוי של נפגעי העבירה. יש לציין כי לסכומים האמורים לעיל עשויים להתווסף קנסות הקשורים לביזיון בית המשפט או לאי ציות לצווים שהוציא, והם לא באים במקום הקנס המקורי באופן מלא או חלקי. בנוסף, במידה שמדובר בעבירה נמשכת שנקבע לה קנס ניתן להטיל בכל יום קנס של 1,400 שקלים כל עוד העבירה נמשכת.

שינויים בשיעור הקנסות ותוספות על פיגור בתשלום

ראשית, חשוב להדגיש כי הקנסות שצוינו לעיל מעודכנים מעת לעת על ידי שר המשפטים, בהתאם לשינויים במדד המחירים לצרכן. במידה שנפסק תשלום קנס יש לשלמו מייד אלא אם בית המשפט התיר תנאי תשלום נוחים יותר שאליהם יצטרפו הצמדות מסוימות. יחד עם זאת, במידה שהקנס לא שולם במועד תוטל עליו תוספת פיגור משמעותית מאוד, שעומדת על 50% מהקנס או מהחלק שעדיין לא שולם. מצד שני, במידה שאדם הצליח לשכנע את בית המשפט או את הרשם שהתקיימו סיבות מניחות את הדעת לאי התשלום במועד הקבוע, הם רשאים לפטור אותו מכל התוספת או מחלקה.

הטלת עונש מאסר בגין אי תשלום של קנסות

במקרים מסוימים בהם אדם לא משלם את הקנס, כולו או חלקו, בית המשפט רשאי לגזור עליו תקופת מאסר מרבית של שלוש שנים. תקופה זו מצטרפת לכל תקופה אחרת שכבר הוטלה על ידי כל ערכאה ובכל זמן. ואולם, בכל מקרה על תקופת המאסר בגין אי תשלום קנס אסור לעלות על זו שקבועה לעבירה המסוימת בה הורשע האדם. לדוגמא, אם אדם הורשע בתקיפה סתם ולא שילם את הקנס שנגזר עליו, הרי שאסור לשלחו ליותר משנתיים מאסר בגין אי תשלום קנס. יתר על כן, אם במהלך המאסר שילם האדם חלק מהקנס הרי שתקופת מאסרו תקוצר בהתאם. במידה שהאדם אכן נשלח למאסר ונשא בו, הוא לא יחויב בתשלום אותו קנס או בתוספת פיגור, וזאת בהתאם למידה שבה תקופת המאסר כוללת את כל סכום הקנס או את חלקו.